

"עניין של סדר עדיפויות"

בביתו של האדריכל יוסי פרידמן, יש ניחוח זר. למרות שסגנונו מגוון והבתים שעשה כוללים אלמנטים קלאסיים, אירופיים, מודרניים וים תיכוניים, יש בהם קו של "לא מפה"

דפנה קינן

האווירה שמצליח ליצור האדריכל יוסי פרידמן בביתו שהוא מתכנן משדרת משהו מכובד מאוד, מרווח, מוקפד וקלאסי, עם ניחוח זר, חו"לי. חללי הבתים שלו יוצרים מעברים מעניינים, שלא עונים על החלוקה הסטנדרטית בין האזורים הציבוריים לפרטיים, או אפילו בין החללים הציבוריים לבין עצמם, ואולי הפרטים הדקורטיביים הם שמעניקים לבית את אופיו המיוחד: שילוב של נברשות עתיקות, מראות עם פיתוחים, פסלים מודרניים, מכתבה ישנה, ספריה עמוסה או וילונות לבנים. | פרידמן מתנגד בתוקף לשימוש בהגדרות "יקר", "יוקרתי" או "מותג" בהקשר של בתיו או של הלוקחות איתם הוא עובד. הוא מדגיש שהעדר תקציב לא בהכרח ימנע ממנו לקבל עבודה, אך מודע לעובדה שמי שמגיע אליו נמצא מעבר לדאגה היומיומית לפרנסה. "אין חתך מאפיין ללקוחות שלנו. יש צעירים שזו להם הדירה הראשונה עם משכנתא גדולה, יש מבוגרים

עיצוב אחר

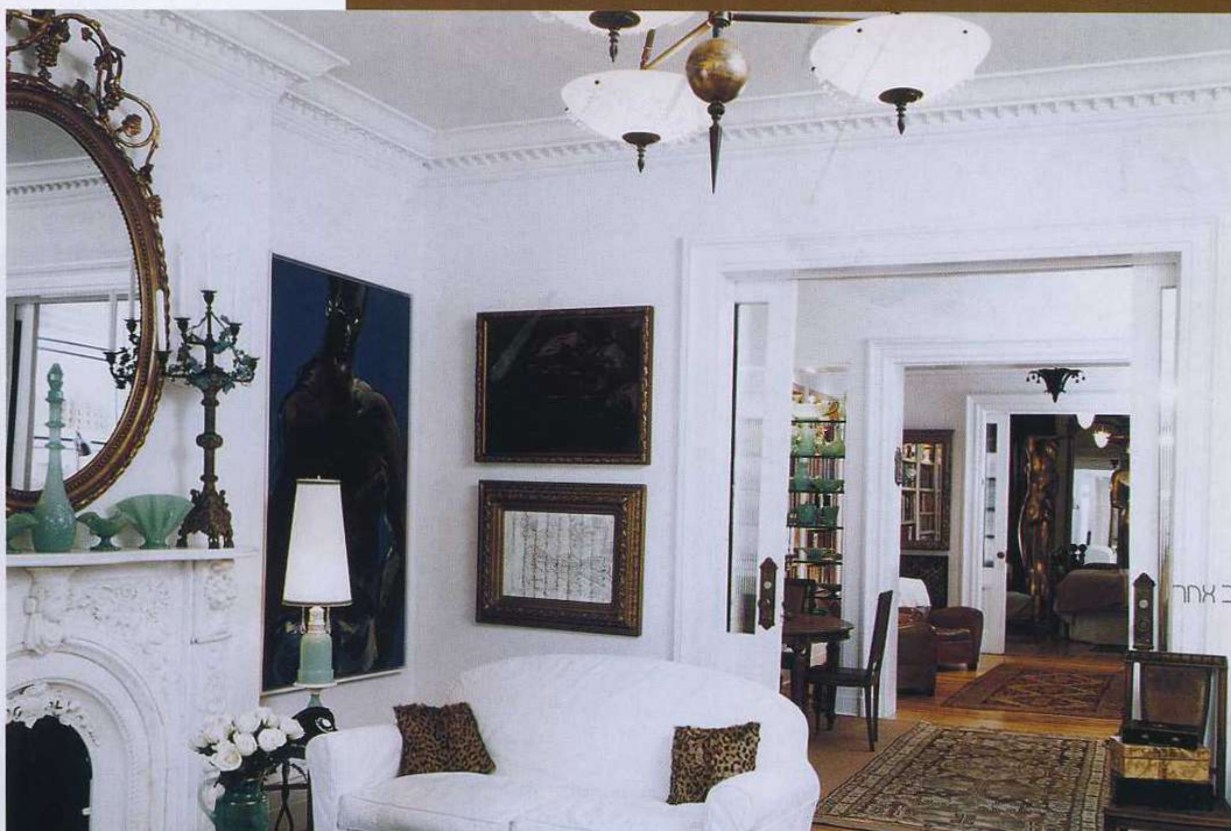
01
02
03
04
05
06
07
08
09
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48

עניין של סדר עדיפויות, עיצוב אחר, דצמבר 2002, עמ' 12-16.
מאת: דפנה קינן

דירה באפקה.
בחירה בפתרונות צבע
נכונים על פני שימוש
בחומרים יקרים

עיצוב אחר

מאוד, וכל מה שבאמצע, "הוא אומר. "מה שיותר חשוב הוא סדר העדיפות של הלקוח. יש כאלה שיחליטו להוציא את כספם על טיולים בחו"ל, ויש שיחליטו להשקיע אותו בעיצוב הבית. יש מי שחשוב לו שגם המקרר יהיה מעוצב, ויש מי שיתמקד בארונות תצוגה לאוספים שלו".

< שייך לארץ >

פרידמן, 48, נולד בחיפה ועזב את ישראל לפני 27 שנה עם שחרורו מהצבא. הוא נסע לארה"ב, שם למד שני תארים ראשונים, באמנות ובאדריכלות, בבית הספר לעיצוב של רוד איילנד בפרובידנס, וכן תואר שני באדריכלות באוניברסיטת פרינסטון שבמדינת ניו ג'רזי. לאחר הלימודים עבד במשך ארבע שנים אצל האדריכל מייקל גרייבס, ואז פתח משרד עצמאי בניו יורק עם סניף במיאמי. לפני שבע שנים החליט לחזור לישראל. "הבנתי שאם אחרי כמעט 30 שנה בארה"ב אני עדיין מוצא את עצמי מחפש קוטג' 5% בברוקלין, ונוסע עד למיאמי ביץ' כי זה הכי דומה לחוף של תל אביב, עדיף ללכת למקור ולא לחפש לו תחליפים". פרידמן מספר שכאשר הסתיימה מלאכת הבנייה של אחד הבתים האחרונים שתכנן בניו ג'רזי, הוא הסתכל על התוצאה וידע שהיה מרוצה יותר אם זה היה בישראל. עם זאת, החלטתו לשוב ארצה לא נבעה ממניעים פטריסטיים או ציוניים. "תמיד הרגשתי שהארץ לא שייכת לי, אלא אני שייך אליה, כמעט בחוסר בחירה". פרידמן חזר לישראל במטרה להתמקד בהוראה ולהיות מעורב בצורה מינימלית בעשייה המקומית, אבל מצא את עצמו עובד רוב היום. הוא מלמד אדריכלות פנים במגמת האדריכלות של המכללה למינהל ועומד בראש משרד מצליח. מאחוריו רשימה של בתים פרטיים באיזור המרכז ובחיפה, חנויות, מוזיאונים ומשרדים. לדבריו, יש משהו מאוד מספק בהתאמת בית ללקוח פרטי, למרות שהתהליך דורש יותר מאמץ בגלל ההיבטים הפסיכולוגיים המעורבים בו ובגלל הדינמיקה עם הלקוח, שמשתנה בין כל אדם ותוך כדי השלבים השונים של הפרויקט.

< תכנון מהקרביים עד למאפיה >

פרידמן מתאר תהליך מובנה של היכרות עם הלקוח ועם דרישותיו. "בשלב הראשוני, ההשפעה שלנו כמעט ולא קיימת. אנחנו נותנים ללקוח שיעורי בית,

דירה במנהטן.
יצירת עקביות בשילוב
שבין עתיקות וחפצים
מודרניים

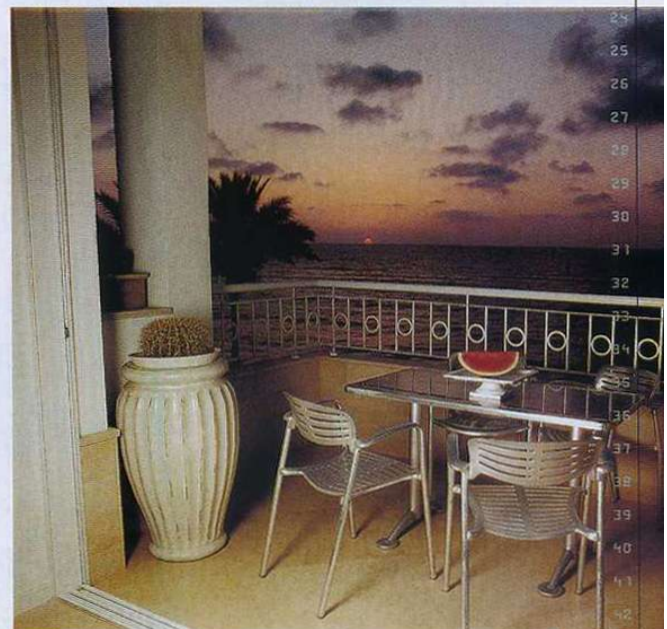
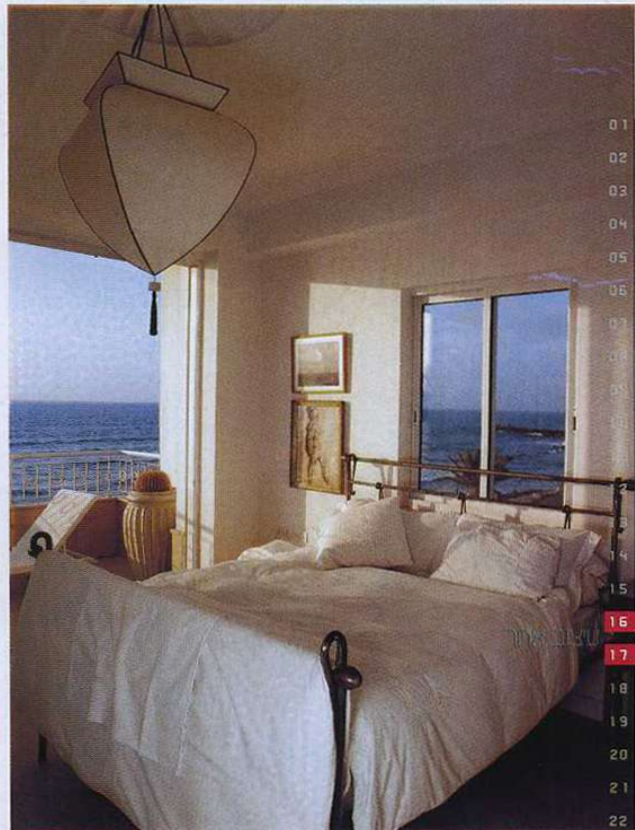
להכין תיק פרוגרמה, שבו הוא מציג את הדרישות הפונקציונליות שלו, ותיק וחזאל, שכולל צילומים ממגזינים ומספרים של דברים שהוא אוהב. ואז אנחנו עושים סינתיזה בין החומרים, שואלים שאלות, מציעים הצעות ומנסים לשכתב את הפרוגרמה, תוך כדי שיח, לכדי משהו יותר עקבי ומגובש. הסטנדרטים והלך הרוח שנקבעו בתחילת התהליך נבדקים לאורך כל הפרויקט ומשתנים בהתאם לדרישות. בעיצוב הבית מנסה פרידמן לשקף את דייריו, ולא את נטייתו או העדפותיו. הוא מנסה להכין איך המשפחה חיה, מהם התחביבים, הפנטזיות והצרכים של בני המשפחה, ומעדיף שהעיצוב חסופי לא יהיה מזוהה כאופן מיידי עם טביעת היד שלו. | תהליך התכנון של פרידמן מבוסס על חשיבה מן הפנים אל החוץ. הוא לא מתחיל בסקיצה כללית של חזיתות המבנה ובתפישה כללית של הגושים, אלא בתכנית, בחלוקת החלל הפנימית ובאווירה העיצובית הרצויה. החזיתות מותאמות מאוחר יותר אל התכנית המגובשת. "תמטפת לא פחות חשובה, אבל היא באה מהקריביים". התכנון עצמו מגיע עד לפרטים הקטנים. "פעם נהגתי לומר 'עד למאפרה', אבל היום זה כבר לא פוליטיקלי קורקט". | פרידמן מעורב בבחירת הריהוט, הווילונות, כלי המטבח, המצעים, יצירות האמנות, המנורות, וכל מה שקיים בבית. הוא מסתובב עם לקוחותיו בחדרי תצוגה באירופה ובארצות הברית, בחנויות ובשווקי פשפשים בעולם. יש לקוחות, כאלה שעובדים איתו שנים רבות, שנותנים לו לבחור עבורם את הפריטים. "אבל זה רק מפני שהם יודעים שאני אנסה לשקף אותם".

> שילוב מתוחכם אך אחיד <

אחד הדגשים החשובים בעבודת התכנון של פרידמן הוא יצירת עקביות, גם במקרים שהעיצוב בכללו הוא אקלקטי. "כולנו אוהבים גם עתיקות, גם חפצים מודרניים, גם כדים מרוקאיים וגם שטיחים פרסיים, אבל השילוב בין הדברים צריך להיות מתוחכם וליצור קו אחיד". | פרידמן אוהב להשתמש בחומרים קונבנציונליים באופן שונה או בשילובים מיוחדים. לדוגמה, בדירה קטנה וחסרת חלונות בניו יורק התבקש לבנות מטבח לשף מקצועי. בחלל של כארבעה מ"ר היה צורך לחסום כירה עם שש להבות, מקרר גדול, משטחי עבודה, מיקרוגל, מדיח, מערכת סאונד ומקום אחסון רב. העבודה לא יכלה להתבסס על מודולים מוכנים אלא על עבודת נגרות פרטנית. כדי לרכז את משטח הנירוסטה התבונן בעגלות הנקניקיות שבמנהטן, המבוססות על מתכת מרוקעת "שנראית כמו כרית", ויצר משטח עבודה מקצועי שמקרין תחושה של בד סטן. | הוא מעדיף פתרונות צבע נכונים על פני שימוש בחומרים יקרים במקרה שיש צורך לחסוך בהוצאות, ודוגל בהתאמת הבית לפרופורציות האנושיות של דייריו.

> השפעה אמריקאית ביחס ללקוח <

לדברי פרידמן, אין הבדל בין העבודה בארץ ובחול. "אני ממשיך היום לעבוד בחול עם לקוחות ותיקים שלי או עם לקוחות ישראלים שיש להם בתים בניו יורק, ואני מוצא שהעבודה זהה פחות או יותר. גם שם וגם כאן יש אנשים שיועדים מה הם רוצים. נהוג לחשוב שקל יותר לעבוד ולהתפרנס בחול. אבל אם מרוויחים יותר, זה בגלל שההוצאות גבוהות יותר. בכל מקום לא עומדים בלוחות זמנים ובכל מקום יש בעלי מקצוע טובים יותר או פחות. אנחנו סתם אוהבים לשנוא את עצמנו". | ביחס של פרידמן ללקוח ניתן להבחין בהשפעות אמריקאיות. הוא משתדל להיות קשוב מאוד לרצוני ליבו, אך נמנע מלהחזיר לפרטיותו. "אני נכנס לנפש הלקוח רק בהיבטים שמתייחסים לאופן שבו היא תשתקף בבית. מבחינת ההשפעות העיצוביות, כשאני מבטא את הלך הרוח של הלקוח, אני מבטא את הנוף והצבעים שבסביבה, ואין ספק שהפלטת משתנה והאווירה משתנה. אבל ההבדל בין בית בתל אביב לבין בית בניו יורק, לא יותר גדול מאשר ההבדל בין בית בתל אביב לבין בית בחיפה".

דירה בבת גלים.
מעורבות בבחירת הריהוט,
הווילונות, המצעים,
המנורות ויצירות האמנות